

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

Τ.Ε.Α.Π.Η

**Μάθημα: Εκπαιδευτικές πρακτικές και ανισότητες: σχέση σχολείου -
οικογένειας**

Διδάσκουσα: Νέλλη Ασκούνη

Χειμερινό εξάμηνο 2015-16

**Πώς γράφεται η βιβλιογραφία και οι βιβλιογραφικές
αναφορές**

1. Η ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Στο τέλος κάθε εργασίας παρουσιάζεται η βιβλιογραφία. Πρόκειται για το σύνολο των κειμένων στα οποία βασίστηκε η εργασία. Οι βιβλιογραφικές αναφορές εμφανίζονται **σε αλφαβητική σειρά**, με βάση το επίθετο του συγγραφέα. Τα βιβλία του ίδιου συγγραφέα παρατίθενται με τη χρονολογική σειρά με την οποία εκδόθηκαν. Αν ο ίδιος συγγραφέας έχει γράψει βιβλία με άλλους, πρώτα παρατίθενται τα αποκλειστικά δικά του και στη συνέχεια αυτά με άλλους.

Εκτός από αυτή την παρουσίαση στο τέλος της εργασίας, αναφορές στη βιβλιογραφία θα πρέπει να υπάρχουν σε όλη την έκταση της εργασίας. Δηλαδή σε κάθε σημείο όπου χρησιμοποιούμε κάποιο κείμενο της βιβλιογραφίας (με οποιοδήποτε τρόπο γίνεται αυτό, είτε χρησιμοποιούμε ένα απόσπασμα, είτε κάποια πληροφορία, δεδομένα, στοιχεία κλπ, είτε κάποια ιδέα του κειμένου), θα πρέπει απαραίτητα να υπάρχει και βιβλιογραφική παραπομπή στο συγκεκριμένο κείμενο. Η βιβλιογραφία στο τέλος περιλαμβάνει **όλα** τα κείμενα στα οποία έγιναν παραπομπές (μία ή περισσότερες) μέσα στην εργασία.

Πώς γράφονται οι βιβλιογραφικές αναφορές;

Θα πρέπει να ακολουθούνται κάποιοι βασικοί κανόνες στον τρόπο που γράφονται οι βιβλιογραφικές αναφορές. Υπάρχουν κάποιες παραλλαγές στα χρησιμοποιούμενα πρότυπα (που αφορούν κυρίως τη θέση των επιμέρους πληροφοριών, πχ του έτους έκδοσης). Είναι σημαντικό πάντως, όποια παραλλαγή κι αν υιοθετήσει κανείς, να την ακολουθήσει με ομοιόμορφο τρόπο στην εργασία (δηλαδή να μην βάζει πχ το έτος έκδοσης αλλού μετά το όνομα του συγγραφέα και αλλού στο τέλος).

Ο τρόπος παρουσίασης των βιβλιογραφικών αναφορών ποικίλλει ανάλογα με το είδος του κειμένου. Παρακάτω παρουσιάζονται οι βασικότερες περιπτώσεις:

- α) Βιβλίο με έναν ή περισσότερους συγγραφείς
- β) Συλλογικός τόμος με επιμελητή/ές, δηλαδή βιβλίο που περιλαμβάνει κείμενα διαφόρων συγγραφέων, αλλά κάποιος ή κάποιοι έχουν την επιμέλεια (τη συνολική ευθύνη) του βιβλίου
- γ) Κείμενο σε συλλογικό τόμο
- δ) Άρθρο σε περιοδικό

A) Βιβλίο

Αν πρόκειται για βιβλίο οι σχετικές αναφορές γίνονται ως εξής:

ΕΠΙΘΕΤΟ όνομα (ή αρχικό του ονόματος) του/της συγγραφέα ή των συγγραφέων, *Τίτλος*.
Υπότιτλος του βιβλίου με πλάγια γράμματα, εκδόσεις, τόπος έκδοσης, έτος έκδοσης.

Παράδειγμα:

ΦΡΕΙΔΕΡΙΚΟΥ Αλεξάνδρα, ΦΟΛΕΡΟΥ - ΤΣΕΡΟΥΛΗ Φανή, *Οι δάσκαλοι του δημοτικού σχολείου. Μια κοινωνιολογική προσέγγιση*, Αθήνα, Ύψιλον, 1991

- Η χρήση κεφαλαίων μπορεί να γίνει μόνο για το ΕΠΙΘΕΤΟ του συγγραφέα.
- Μόνο ο *τίτλος* και ο *υπότιτλος* γράφονται με πλάγια (italics).
- Αν πρόκειται για μετάφραση, προστίθεται αμέσως μετά τον τίτλο σε παρένθεση το όνομα του μεταφραστή ως εξής: (μτφρ. Αρχικό ονόματος Επίθετο μεταφραστή).
- Αν την ευθύνη έχει **ένας φορέας (και όχι φυσικό πρόσωπο)** αναφέρεται το όνομα του στη θέση του συγγραφέα, πχ.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ, *Σχολεία Εφαρμογής Πειραματικών Προγραμμάτων Εκπαίδευσης*, Αθήνα, 1998

- Αν παρόλο που την ευθύνη της έκδοσης φέρει ένας φορέας, αναφέρονται οι συγγραφείς τότε η αναφορά γίνεται στους συγγραφείς, πχ.

ΔΑΦΕΡΜΟΥ κ.ά., *Οδηγός Νηπιαγωγού. Εκπαιδευτικοί σχεδιασμοί. Δημιουργικά περιβάλλοντα μάθησης*, Οργανισμός Εκδόσεων Διδακτικών Βιβλίων, Αθήνα, 2007.

Εναλλακτικά (ισχύουν και για τις επόμενες κατηγορίες):

- α) Το έτος έκδοσης μπορεί να μπει σε παρένθεση πριν τον τίτλο

ΦΡΕΙΔΕΡΙΚΟΥ Α., ΦΟΛΕΡΟΥ - ΤΣΕΡΟΥΛΗ Φ. (1991), *Οι δάσκαλοι του δημοτικού σχολείου. Μια κοινωνιολογική προσέγγιση*, Αθήνα, Ύψιλον.

- β) Η σειρά: εκδόσεις /τόπος έκδοσης μπορεί να είναι και αντίστροφη.

ΦΡΕΙΔΕΡΙΚΟΥ Α., ΦΟΛΕΡΟΥ - ΤΣΕΡΟΥΛΗ Φ., *Οι δάσκαλοι του δημοτικού σχολείου. Μια κοινωνιολογική προσέγγιση*, Ύψιλον, Αθήνα, 1991.

Β) Συλλογικός τόμος με επιμελητή/ές

Ισχύουν τα ίδια με παραπάνω, μόνο που προστίθεται σε παρένθεση η συντομογραφία (επιμ.) μετά το όνομα.

Παράδειγμα:

ΔΡΑΓΩΝΑ Θάλεια, ΦΡΑΓΚΟΥΔΑΚΗ Άννα (επιμ.), *Πρόσθεση όχι αφαίρεση, πολλαπλασιασμός όχι διαίρεση. Η μεταρρυθμιστική παρέμβαση στην εκπαίδευση της μειονότητας της Θράκης*, Αθήνα, Μεταίχμιο, 2008.

Γ) Κείμενο σε συλλογικό τόμο με επιμελητή/ές

ΕΠΙΘΕΤΟ όνομα (ή αρχικό του ονόματος) του συγγραφέα του κειμένου, «Τίτλος. Υπότιτλος κειμένου» στο (αρχικό του ονόματος) επίθετο του επιμελητή (επιμ.), *Τίτλος. Υπότιτλος*, εκδόσεις, τόπος έκδοσης, έτος έκδοσης, σ. σελίδες στις οποίες περιλαμβάνεται το κείμενο.

Προσοχή:

Σε εισαγωγικά μπαίνει ο τίτλος του κειμένου και όχι του βιβλίου. Ο τίτλος του βιβλίου γράφεται με πλάγια.

Μην ξεχνάτε το: στο, αμέσως μετά τον τίτλο του κειμένου.

Παράδειγμα:

FOUCAULT M., «Πολιτική οικονομία του σώματος» στο Δ. Μακρυγιάννη (επιμ.), *Τα όρια του σώματος. Διεπιστημονικές προσεγγίσεις* (μτφρ. Κ. Χατζηδήμου, Ι. Ράλλη), εκδ. Νήσος, Αθήνα, 2004, σ. 125 – 130.

Δ) Άρθρο σε περιοδικά

ΕΠΙΘΕΤΟ όνομα (ή αρχικό ονόματος) του συγγραφέα, «Τίτλος. Υπότιτλος», *όνομα περιοδικού*, αριθμός τεύχους, έτος έκδοσης, σελίδες.

Προσοχή: Ο τίτλος του περιοδικού μπαίνει με πλάγια γράμματα.

Παράδειγμα:

ΒΑΡΙΚΑ Ελένη, «Πατρότητα, Μητρότητα, Συμβόλαιο και άλλοι μύθοι της κλασικής πολιτικής θεωρίας», *Δίνη*, 7, 1994, σ. 10 – 31.

2. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

Όταν γράφουμε μια εργασία καταφεύγουμε στη μαρτυρία άλλων ερευνητών - συγγραφέων. Δεν αρκεί ωστόσο η αναφορά τους στη συνολική παρουσίαση της βιβλιογραφίας στο τέλος. Είναι απαραίτητο να δείξουμε με αντίστοιχες παραπομπές, σε όλη την έκταση της εργασίας, από πού πήραμε το παράθεμα ή από πού προέρχονται οι πληροφορίες τις οποίες παρουσιάζουμε. Ουσιαστικά με τις παραπομπές δίνουμε στον αναγνώστη τα στοιχεία εκείνα τα οποία θα τον βοηθήσουν να καταστήσει ελέγξιμα τα όσα αναφέρουμε. Είναι δηλαδή ζήτημα επιστημονικής δεοντολογίας και ευθύνης.

Ο τρόπος παραπομπής μέσα στο κείμενο γίνεται με δύο τρόπους:

A) Υποσημείωση (στο κάτω μέρος της σελίδας), στην οποία αναγράφεται πλήρως η βιβλιογραφική αναφορά. Μπορεί να παραλειφθεί ο υπότιτλος ή το όνομα του μεταφραστή αρκεί να αναφέρεται στον πίνακα βιβλιογραφίας στο τέλος.

Στο τέλος της τελευταίας λέξης του παραθέματος ή της αναφοράς στο κείμενο στο οποίο παραπέμπουμε θέτουμε ένα δείκτη-εκθέτη (word: insert→ reference→ footnote) για να δείξουμε την αντίστοιχη παραπομπή στο κάτω μέρος της σελίδας. Αν το παράθεμα είναι κατά λέξη, το βάζουμε μέσα σε εισαγωγικά και τοποθετούμε τον εκθέτη έξω από τα εισαγωγικά τα οποία κλείνουν. Η αρίθμηση των παραπομπών γίνεται με βάση την τοποθέτηση τους και η αριθμητική σειρά των παραπομπών πρέπει να είναι συνεχής.

Όταν παραπέμπουμε στο κείμενο του ίδιου συγγραφέα δεύτερη συνεχόμενη φορά, και δεν έχουμε αναφέρει στο μεταξύ άλλο έργο του ίδιου συγγραφέα, μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε τη συντομογραφία ό.π. = όπου και παραπάνω, δηλαδή να γράψουμε: το επώνυμο και το αρχικό του ονόματος του συγγραφέα, ό.π., και σ. (σελίδα/ες) αν χρειάζεται.

B) Μέσα στο κείμενο σε παρένθεση, συνοπτικά, το επίθετο του συγγραφέα, το έτος έκδοσης και αν χρειάζεται, (μόνο στην περίπτωση του παραθέματος), τον αριθμό της σελίδας πχ (Φραγκουδάκη, 1985) ή (Φραγκουδάκη, 1985, 98).

Όποιος από τους παραπάνω τρόπους επιλεγεί, θα πρέπει να τηρηθεί ομοιόμορφα σε όλη την εργασία.